

Glasilo „Slovenskega lovskega društva“:

LOVĚC

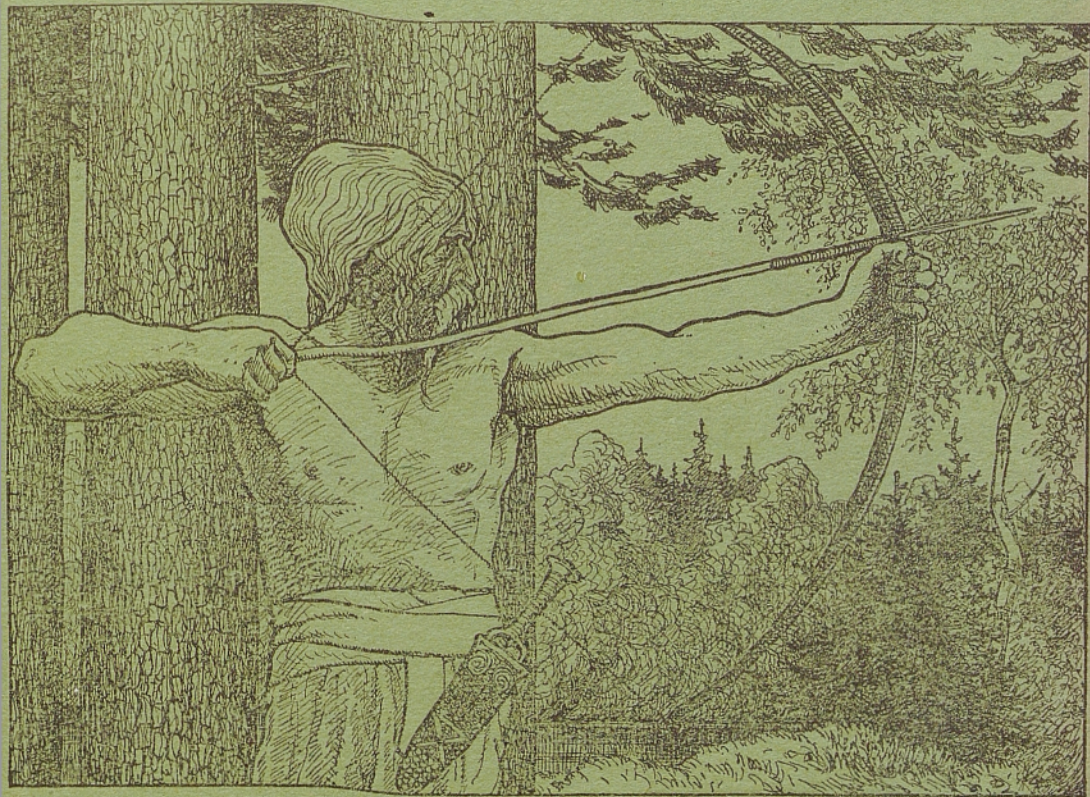
Štev. 10.

List za lov in ribarstvo.

Leto II.

Izhaja v Ljubljani po enkrat na mesec.

VSEBINA:

LOV:

Podgorski: Brakada. (Dalje). — Med.
I. Dernovšek: Učinkovanje strih-
nina in njegova raba pri lovu. —
I. Plesničar: Iz Trnovskega gozda.
(Dalje.) — Iz lovskega oprtnika.

LISTEK:

Juraj Lubič: Matevževa osveta.

RIBARSTVO:

Odgovor ribarskega okrajnega odbora
za Kranjsko.

Listnica uredništva. — Lovski in ribarski koledar.

PRILOGA: Lovski red lovske družbe v Slovenjem Gradcu. — Mala oznanila.
— Oglasi.

Slovensko lovsko društvo

in njegovo
glasilo

„Lovec“

Društvo je namenjeno slovenskim lovcem vseh pokrajin. Sedež mu je v Ljubljani.

Članarina znaša na leto **5 Kron.** Kdor pa plača enkrat za vselej 50 kron, postane ustanovni član in je nadaljnjih letnih prispevkov oproščen.

Društvo izdaja svoje glasilo „Lovec“, in sicer po enkrat na mesec.

Člani dobivajo „Lovca“ brezplačno; za nečlane v Avstro-Ogrski pa znaša naročnina **6 kron** na leto; oni, ki bivajo v inozemstvu, imajo doplačati še poštnino.

List priobčuje tudi oznanila po tehle cenah:

	na ovitku:	na prilogi:
cela stran	K 250.—	K 220.—
$\frac{1}{2}$	» » 125.—	» 110.—
$\frac{1}{3}$	» » 84.—	» 74.—
$\frac{1}{4}$	» » 65.—	» 55.—
$\frac{1}{8}$	» » 40.—	» 30.—
$\frac{1}{16}$	» » 18.—	» 16.—

Društveno znamenje dobe člani pri odboru za 2 kroni. Pisma in pošiljatve je nasloviti na:

Slovensko lovsko društvo v Ljubljani.

Prva borovska orožno-
tvorniška družba

PETER WERNIG

dr. z om. z. v Borovljah na Koroškem

Najfinditej in izdelovatelj „Triumph-Rifled vrtanja“ in „Wernigovega univerzalnega vrtanja“ z najgostejšim, neprekoaljivim vrtanjem, kakršnega še ni bilo, velikanskega strelnega učinka in prednosti ob polnem jamstvu in zmernih cenah. P n. lovcem priporoča svoje izdelke prve vrste in kakor pero lahke tricevke, kratke lovske puške, dvocevke za šibre in krogle, risane dvocevke (Bockgewehr), Mannlicher Schönauerjeve kratke

puške in pa Wernigove štiricevne puške. — Priporočam svoje puške za krogle, kaliber 9,3 mm, preiskušene na različne strele. Kot največjo novost za dvocevke in šibre in krogle priporočam patrone z nikljastim plaščem 9,3 mm — s svinčeno ostjo in 9,3 mm patrone z legiranimi strelji in papirnim vodom. — Cenovnik zastojn in franko. —

Jakob Zalaznik, slaščičarna, pekarija in kavarna

Stari trg št. 21

Podružnice: Glavni trg št. 6, Kolodvorska ulica št. 6.

Čekovni račun pri c. kr. hran. uradu št. 113.187

Telefon št. 194.

Lovski red

lovske družbe v Slovenjem Gradcu.

§ 1.

Odbor odloča po zaslišanju vodje lova in na podlagi poročil lovskih paznikov kraj in dan večjih družbenih lovov ter obvešča pravočasno vse ude, kdaj in kje se ima loviti.

§ 2.

Lov vodi vodja lova ali njegov namestnik ter se morajo vsi udeležniki lova njemu pokoriti glede stajališč, ako že niso bila določena po žrebanju.

§ 3.

Vsak ud družbe ima pravico, da povabi na lov po enega gosta, pravtako sme vabiti goste tudi odbor; gostje pa se morajo pokoravati ukazom vodje lova glede dnevnega reda pravtako, kakor udje družbe.

§ 4.

Noben strelec ali lovec ne sme nikoli priti z nabasano puško na lov; nabije naj puško šele na svojem stajališču. Puško naj nosi vsak z navzgor obrnjeno cevjo. Kdor bi ravnal nasprotno, se kaznuje z eno krono globe; ako bi se pa to pripetilo eni in isti osebi večkrat, se kaznuje grešnik z dvema kronama v prid družbene blagajnice.

§ 5.

Na brakadah se zaradi varnosti ne sme streljati s kroglo. Tudi je potrebno, da se pogovore sosednji strelci glede strelne smeri, ako stoje preblizu drug poleg drugega.

§ 6.

Dokler ne da vodja lova ali njegov namestnik znamenja, da je gonja končana, ne sme noben strelec zapustiti svojega stajališča. Po tem znamenju mora vsak strelec klicati svojega soseda tako dolgo, da se ta oglasi ali pa pride. Vsak naj izprazni puško, preden zapusti stajališče.

§ 7.

Ako je treba v gotovih krajih varovati srne in kozličce, tedaj naznani pred začetkom lova vodja lova vsem udeležnikom, da naj jih

ne streljajo. Kdor se pregreši proti temu, plača takoj 10 K v družbeno blagajnico.

§ 8.

Do nakupa uplenjene divjadi imajo prvo pravico udje lovske družbe, med njimi zopet oni, ki so se lova udeležili s predpravico strelca plena in sicer z 10% popustom dnevne cene.

§ 9.

Strogo je prepovedano, posamezno loviti s psi; prestopok se kaznuje s 5—10 K. Pač pa smejo loviti posamezni lovci brez psov roparske živali, hostne jerebice, divje golobe itd. v takih loviščih, kjer ni pričakovati srna. Nihče pa ne sme brez potrebe vznemirjati divjadi s streljanjem.

§ 10.

Posamezni lov na srnjaka s kroglo in poljski lov je dovoljen udom družbe in po njih vabljenim gostom; vendar pa je oddati plen gospodarju družbe ali pa plačati 10% popusta dnevne cene.

Za vsako srno ali divjo kozo, uplenjeno na posameznem lovu, se plača 2 K nosaču, za škodo na polju pa je odgovoren strelec sam.

§ 11.

Streljanje divjih petelinov je naznaniti odboru, ki določi vrsto strelcev po žrebanju. Vrsta teh udov se more izmenjati za enkratno, kvečemu za dvakratno petelinje petje.

Ako spremlja strelca na posameznem lovu ali na petelinjem lovu lovski paznik, tedaj ga mora nagraditi lovec po medsebojnem dogovoru.

§ 12.

Noben ud, oziroma udeleženec lova ne sme nikdar poškodovati nobenih stvari ter se ima vsak ravnati po predpisih lovske postave in lovskega reda; vsak je za škodo sam odgovoren in ga morejo tudi zaradi tega izključiti iz lovske družbe.

§ 13.

Vsi psi udov lovske družbe, lovskih paznikov in pomočnikov morajo biti (razen ob lovskih dneh) zaprti ali privezani na verigi; v lovišču prosto tekajoči ali loveči psi se morajo postreljati.

§ 14.

Lovskim paznikom in gonjačem je dovoljeno, streljati na družbenih lovih koristno divjad le takrat, kadar to posebej določi odbor, oziroma lovski vodja. Roparice pa naj pokončujejo vedno.

OKTOBER

Brakada.

Spisal Podgorski.

(Dalje.)

Brakada zahteva razsežnih lovišč. Kdor razpolaga z malim loviščem, naj ne prireja brakad. Kolikor divjačine smeš odstreliti v takem lovišču vsako leto, toliko je postreljaš lahko sam brez ceremonij velikih brakad.

Imel boš celo lovno dobo zabavo in prihraniš si stroške, ki so neizogibno združeni z veliko brakado. Če že hočeš povabiti goste, povabi zdaj enega, zdaj drugega, ne pa vseh naenkrat. Kolikor manj imaš gostov, toliko manj imaš skrbi in posla, zakaj enemu ali dvema gostoma utegneš postreči v vsakem oziru, desetim ali dvajsetim pa težko, ako tudi ne štediš ne z denarjem, ne z dobro voljo. Pa tudi gostu je prijetnejše, če je sam, vsaj ve, da mu bo odkazano tako stajališče, da res z gotovostjo lahko računa, da pride do strela. Če je pa gostov od vseh vetrov, se dostikrat prične skrajno neprijetno in mučno predpostavlanje po stanu in veljavi, ali imaš pa smolo, da potegneš pri žrebanju stajališč slabo številko in si priromal na lov bogve odkod — poslušat, kako streljajo — drugi.

Poznam zakupnike malih lovišč, ki ravnajo takole: začetkom lovne dobe prirede veliko brakado, kamor povabijo vse, kar leze in gre. Če je dan ugoden in šibre niso preveč krive, je do večera mrtvo vse, kar je bilo divjadi v lovišču. Veselje pri zadnji gonji je velikansko. Kaj ne bo, toliko srn — kaj če to, če so vmes mladice — toliko zajcev — vmes dve breji zajklji — pa še dve lisici in en jereb (seveda samica), vse to visi na dvorišču. To je bil lov!

Zakupnik je ponosen na uspeh in prijetno ga šegečejo slavospevi po ušesih. Seveda ne utegne zdaj misliti na to, kaj se bo pa lovilo drugo lovno dobo, ko je vse drobno. Toda maček ne izostane. Ko gre mož prihodnjič na lov, se vrne praznih rok in slabe volje; psi so vzdignili enega samega zajčka in še ta je bežal v sosedovo lovišče, seveda, ker je prišel od tam. In tako se možakarju godi vso jesen. Pobira in prestreza kar se nabere iz sosednjih lovišč, če pride sploh kaj. Ker pa po navadi tudi sosed lovi po tej metodi, sedita seveda oba pri prazni skledi.

Ali je bila tukaj upravičena velika brakada? Ali ne bi bilo pametneje, polagoma, po previdnosti odstreliti primerno število srn in zajcev, varovati mladice in počakati, da odrasejo zajci? Mož bi bil vesel, kadar bi bil šel na lov, ker bi lahko vedno kaj ustrelil.

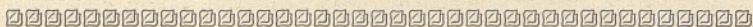
V mnogih slučajih pa se brakade ne prirerajo res le radi zabave, marveč v ta namen, da se iz lova kuje denar. Mnogo zakupnikov namreč računa tako: to kar sam odstrelim, se ali doma poje, ali razdari prijateljem, tako da mi nič ne zaleže; če se pa enkrat odstrelji večje število srn in zajcev, se zanje vendarle izkupi pest svetlih kronic.

To stališče pri malih loviščih ni ne gospodarsko, ne lovsko. Jaz bi rekel, da je slab gospodar in slab lovec, kdor pri lovu išče dobička. Nikakor ne trdim, da mora biti lovec zapravljivec, toda lov je zabava, ki jo moramo v današnjih časih drago plačati, in se čas in denar povsod bolje obrestuje kakor na lovišču. Tega si mora biti vsak, ki hoče imeti svoje lovišče, že v začetku v svesti. Če ve, da tega bremena ne zmaga, ali le z veliko težkočo, naj ga prepusti drugim, ekonomično močnejšim. Z brakadami loviti zakupnino in druge stroške, se pravi psa za rep loviti.

Sicer pa, kakor smo gori videli, brakade mala lovišča znatno slabe in po praznih loviščih dobiček slabo cvete.

Pri večjih loviščih so brakade gospodarsko bolj upravičene. Taka lovišča zahtevajo visoko zakupnino in drago režijo. Ni torej zameriti zakupniku, če išče delnega pokritja za te izdatke v racionalnem odstrelu divjačine, in če ta odstrel izvrši tako, da prired brakado. S tem združi prijetno s potrebnim. Kdo bi mu štel to v zlo!

Pa tudi v lovskem oziru so brakade pri dovolj razsežnih loviščih upravičene. Priznati moramo namreč, da si lovci držimo lovišča zato, da v njih lovimo, gojimo divjačino pa zato, da uspešneje lovimo. Morda se dobi kje tudi tak čudak, ki samo goji in ne lovi, toda ta kot lovec ne pride v poštev. Kdor je lovec, lovi; gre le za to, kako lovi.

Učinkovanje strihnina in njegova raba pri lovu.

Med. I. Dernovšek.

Vsakemu lovcu, ki se je bavil z lisičjim lovom, je že marsikaj znanega o tem strahovitem strupu. Pa tudi drugi lovci so že imeli kdaj povod, razmišljati o njem ter se kolikor mogoče poučiti o njegovih svojstvih. Kdo pa, blodeč po gozdu sem in tja, še ni našel ostankov raztrganih divjih kokoši, jerebic in drugih poštenih gozdnih prebivalcev? Malokdo bi to zanikal. In kakšni občutki so navdajali pravega lovca ob pogledu na te mučeniške relikvije, kakšen srd na dobro znanega brezvestnega grešnika, kateri ropa in kolje vse od kraja kjer in kadar more. Le ena misel: zob za zob! On ne pozna mere v ropanju in krvoločnosti, mi pa ne bomo izbirali sredstev, da ga ukrotimo ter se z njegovim kožuhom vsaj deloma odškodujemo za storjeno škodo. Da se omeji razmnoževanje lisic na minimum, je v veliko korist skoro vsake vrste lova, predvsem pa petelinjega in jerebičjega. Zakaj v gozdu ni lišica nič drugega kakor škodljivka prve vrste, in to opravičuje lovca vsaj deloma, če seže po skrajnjem, pa radikalnem sredstvu — po strupu.

Strihnin, ali kakor ga imenuje ponekod naš lovec po domače „strhlin“, je izmed najmočnejših rastlinskih strupov, kar jih poznamo. Nahaja se v skorji in semenu grmičevja, ki spada v skupino loganijacej. Največ strihnina je v afrikanskih in izhodnoindijskih strihninskih vrstah in sicer v *strychnos Ignatii Bergius* in *strychnos nux vomica*. Iz skorje in semena zlasti poslednje imenovanega drevesa ali bolje rečeno grma, ki rase v večji množini ob vsem obrežju Koromandla in na Cejlonu, se pridobiva strihnin na zelo kompliciran kemičen način.

Že v davnih časih je igral strihnin jako važno vlogo pri različnih indijanskih in drugih divjih rodovih kot učinkujoča sestavina puščičnega strupa. Za pokončavanje škodljivih divjih živali so rabili lovci že tedaj

in rabijo v nekaterih tropičnih krajih še dandanes čilibuhe ali vranje oči, to je sad nekaterih strihnovih vrst.

Znanost se je začela baviti s strihninom še le v 19. stoletju, ko sta ga l. 1818. zasledila Pelletier in Caventou v imenovanem grmičevju in v japonskem strupu za puščice: Upas Tietuté.*) Tedaj so pričeli različni učenjaki raziskavati ta strup ter vsestransko opazovati njegovo delovanje. V malone sto letih so naredili z njim nebroj poizkusov; zgodilo se je mnogo nesreč; rezultat vsega tega hočem navesti nakratko.

Strihnin prične učinkovati, ako pride naravnost v kri ali pa najprvo v dotiko s katerokoli sluznico n. pr. v ustni votlini, požiralniku, želodcu in drugod. Vpliva na živčna središča v hrbtenjači in podaljšanem mozgu, ne dotakne se pa možganov; zato ostane s strihninom zastrupljeni do zadnjega trenutka pri polni zavesti. Mik čutilnih živčnih središč izloča dolgo trajajoče, „tetanus“ imenovane krče, ki se javljajo ob najmanjšem razdraženju senzitivnih živcev. Zlasti očesni in slušni živec je v takem položaju neverjetno občutljiv; zbog tega se znatno izboljšata vid in posluh. Vsako najmanjše optično ali akustično razdraženje povzroči takoj hude krče. Če postaviš žabo, zastrupljeno s strihninom, na ogal mize ter udariš na drugem ogalu prav nalahko s prstom ob mizo, tedaj zadostuje to, da se pojavi takoj tetanus v vseh mišicah.

Množina strihnina, ki usmrti človeka, znaša pri odraslem 0·015 do 0·03 g, pri otroku 0·004 g. Mnogobrojni poizkusi z različnimi živalmi so pokazali, da učinkuje usmrtljivo pri konju, goveji živini, ovci, prašiču, mački, psu, lisici 0·5—1·0 mg za kg telesne teže, če se vbrizga strihnin pod kožo. Skozi usta povzroči pri imenovanih živalih smrt še le 2 do 10kratna množina strihnina. Potemtakem za približno 5 gk težko lisico 45—50 mg. Zanimivo je, da zlasti perutnina relativno ni sprejemljiva za strihnin. Pri njej povzroči smrt šele 30—140 mg pogoltnega strihnina za kg telesne teže. Na brezhrbtenične živali n. pr. na polža, raka strihnin sploh ne vpliva. Smrt se pojavi vsled zadušenja, ki ga povzročijo krči oprsnih mišic, ali pa vsled splošne otrplosti.

Strihnin se razdeli po vsem telesu ter se najde po smrti v manjši množini v krvi in hrbtenjači, v večji množini v jetrih, žolcu in vranici. Brezdvomno pogine tedaj žival, ki požre drob s strihninom zastrupljene živali katerekoli vrste. Pri zastrupljeni lisici je treba tedaj največje pozornosti, kadar jo devljemo iz kože. Najneznatnejša rana na roki ali drugod, rana, katere niti ne opazimo s samimi očmi, utegne biti usodepolna, če pride v dotiko s krvjo zastrupljene lisice! V mrliču se ohrani strihnin več mesecev.

*) Upas = malajski izraz za rastlinski strup. Upas tietuté = fr. označba pušičnega strupa.

Prav mnogokrat slišiš lovca, ki se je trudil pozimi zastonj za lisicami, krepko zabavljati čez strihnin, češ, da je preslab, da ni za rabo. Ne rečem, da ne dobimo tupatam strihnina, ki ima preveč drugih primesi in premalo odstotkov pravega strihnina, toda v največ primerah gotovo ni kakovost strihnina kriva neuspehov na lovu, marveč različni drugi vzroki.

Prvi znaki zastrupljenja se pokažejo navadno šele 15—20 minut po uporabi in čas, ki preteče med uporabi in smrtjo, je tem krajši, čim ugodnejše so — ob zadostni množini strihnina — razmere za vpoj (Absorption) organizma. Smrt utegne tedaj nastopiti že v prvi četrtinki ure, pod neugodnimi pogoji pa šele čez eno uro ali pa še pozneje. Kako daleč more priti lisica v tem času, si pač utegne misliti vsak lovec sam, in v tem dejstvu tiči vzrok, zakaj pride primeroma malo lisic v njegove roke. Nikakor pa ni to glavni vzrok.

Glavni vzrok neuspehov, se mi zdi, tiči v napačnem načinu prirejanja in nametavanja zastrupljene vade. Za vado rabijo ponajveč zastrupljene ptiče. Žalibog, da se pri tem prav nič ne ozirajo na vrsto ptiča, ampak more ščinkavce in strnade pravtako ali pa še rajši, kakor n. pr. vrane, ker je pač lažje dobiti ščinkavcev.

Če se je lovec že večkrat, kar je navadno, dotaknil neposredno z rokami vade, ovoha lisica to gotovo ter jo vzame le v skrajni sili, z veliko opreznostjo. Pri trganju zastrupljenega ptiča občuti takoj neznanško grenkobo strihnina. Strihnin je namreč najgrenkejša snov in ima še v 50.000 kratnem razredčenju hudo grenak okus. Naravno je tedaj, da bo lisica to skrajno sumljivo stvar vrgla iz gobca, in naš lovec pravi, da je lisica strup pobrala pa ga potem izbruhnila. Kljub temu pa ne ostane to pri lisici brez posledic, ker se strihnin absorbira, kakor omenjeno, že v ustni votlini. Vendar navadno lisica to preboli, le redkokdaj pride lovcu v roke. Na ta način si razlagamo prav lahko, da je lisica ležala mrtva z vado v gobcu ali pa zraven nje. Ob takih, vsekakor redkih prigodkih, so pač važne še druge stvari, ki pa ne spadajo več v okvir teh razmotrivanj.

Po malem preudarku spoznamo zatorej lahko, kaj nam je storiti, da dosežemo svoj cilj. Doseči moramo prvič, da se vada ne bo zdela lisici preveč sumna, drugič, da se bo lisica kolikor mogoče dolgo mudila na enem in istem prostoru in — last not least — da ji pride otrovani kosček v želodec.

Vade ne prijemaj nikdar neposredno z rokami, marveč le s kakimi starimi rokavicami ali pa s stopalom odrezane nogavice, ki je namazano z vado dotične vrste ali pa z lisičjo sečjo (urinom). Da ostane lisica dalje na enem prostoru, je treba več kosčkov nametati blizu skupaj tako, da se lisica, ki je že pobrala kosček, zamudi z

iskanjem drugega in tretjega toliko časa, dokler je ne zadene usoda. Na ta način si večkrat prihranimo zelo trudapolno in brezuspešno iskanje. Dobro je, če nametavamo na pripravnih krajih že med letom nezastrupljene vade ter tako polagoma privadimo lisice.

Koščki za vado morajo biti majhni, tako da požre sestradana lisica vsakega naenkrat, celega, ne da bi ji ga bilo treba še gristi in trgati. Kot vada se je obnesel izborno slanik, razrezan na majhne kosčke, krljji suhih jabolk ali suhe hruške in kosčki pečene mačke. Omenjena množina strihnina, dobro skrita v vsakem kosčku, umori lisico zanesljivo. Če je v njenem želodcu večja množina tekočine, bodisi zato, ker je lisica malo poprej pila, ali pa, ker je njen želodec sicer še prazen, tedaj so razmere za absorbcijo strihnina najugodnejše in posledice se pokažejo kmalu. Natančneje opisovati različne načine prirejanja in nametavanja otrovane vade, se mi zdi odveč. Podlago najde lovec v tem spisu, in v teku časa si ustvari iz svojih izkušenj najboljši način.

Kemija je uvrstila strihnin med palužnine ali alkaloide (Pflanzenbasen), ki imajo med drugim tudi to svojstvo, da se kemično spajajo z različnimi kisljinami ter tvorijo potem gotove vrste soli. Ako se kemično spoji čisti strihnin (*Strychninum purum*) s salpetrovo kislino (*Acidum nitricum*), nastane iz te zmesi *Str. nitricum*, z žvepleno kislino — *Str. sulfuricum*, s solno kislino — *Str. muriaticum*, s citronovo kislino — *St. citricum*. Za lovca prideta v poštev pač le *Str. nitricum* in *Str. sulfuricum*. Primerjajmo ti dve vrsti strihnina, da vidimo, katera bi bolje služila našim namenom.

Str. nitricum je ivju podobna, iz svetlih prizmatičnih kristalov obstoječa sol brez vsakega duha in ima do 84,4% pravega strihnina. Na zraku se ohrani dolgo časa neizpremenjen. Rastopi se en del str. nitrata v 60 delih mrzle vode.

Str. sulfuricum je po zunanosti podoben nitratu, ima do 77,6% pravega strihnina ter se drži na zraku malo časa. Rastopi se v 50 delih mrzle vode.

Razlika v topljivosti obeh vrst je tako minimalna, da ne igra to skoro nobene vloge. Nasprotno pa je *Str. nitricum* močnejši ter uspešnejše kljubuje vremenskim vplivom kakor *Str. sulfuricum*. Brez dvoma je zatorej *Str. nitricum* za lovca bolj uporaben kakor *Str. sulfuricum*.

Str. purum je zbog premale topljivosti manj pripraven za lisice; rastopi se namreč en del čistega strihnina še le v 6667 delih mrzle vode.

Neprimeroma več truda kakor navadni lov zahteva ta način lova na lisice. Na krajih blizu potov ali hiš je treba brezpogojno odstraniti otrovano vado podnevi. Da ne razvlečejo pozimi vrane otrovanih

kosčkov na vse vetrove ter s tem ne povzročijo kake nesreče, je treba tudi s takih krajev pobrati vado vsako jutro. Naposled je tudi dobro kontrolirati vsako jutro. Velikanski trud je to. Gotovo pa je, da bo največ uspehov dosegel oni, ki se ne bo bal tega truda. Ne sreče, pač pa izobilja lepih lastnosti želim lovcu na njegovih vedno novih potih: previdnosti, vztrajnosti in blažene potrpežljivosti!

Iz Trnovskega gozda.

Spisal I. Plesničar.

(Dalje.)

Dolgega zimskega večera nam je pripovedoval takole: „Jeseni sem zagrabil ono brezdno. Ker sem bil naredil to že večkrat in se mi je obnesel lov vselej dobro, sem se nadejal tudi to pot obilega plena. Delal sem ves popoldan, da sem pokrtil brezdno, kamor je vodila približno 3 m² široka luknja. Posekal sem par malih dreves, jih položil čez brezdno; po vrhu sem naložil jelovih kosmatih vej in zamašil luknjice z listjem in mahom. Že pred solnčnim zatonom sem nastavil skopce po napravljenih luknjah. Zakuril sem ogenj, zagrebel v žerjavico krompirja in legel poleg ognja v suho listje kakih 10 korakov od prepada. Nad mano so letale sove semintja. Skovikanja ni bilo konca ne kraja. Kar sem zaslišal iz brezdna strašen ropot, jokanje in stokanje. Od vseh krajev sem slišal tudi močno govorjenje in jokanje. Ker mi je bil včasih pravil moj oče, da pri takih globokih brezdnihih pase hudič polha, sem hitro pobral skopce iz lukenj in šel domov. Čez par sto korakov sem se ozrl: okoli brezdna so goreli veliki ognji, sveče in svetiljke. Brez števila je bilo tam okoli ljudi, ki so na glas govorili, se jokali in vzdihovali. Slišal sem jih, dokler se nisem izgubil

za hrib. Bilo me je tako strah, da sem čisto pozabil na krompir v žerjavici. Prekrižal sem se in si hotel vzeti klobuk z glave. Pa ga ni bilo na glavi! Šele ko me je minil strah, sem začutil klobuk spet na glavi. Odsihmal nisem šel in ne pojdem več polhov lovit k tistemu brezdnu! In postavil sem ondi božje znamenje, da ne bo gospodaril tam hudič! To je bilo leta 1863.“

Tri leta potem, 19. marca 1866, sta prišla dva mlada financa na dopust k svojim sorodnikom oglarjem. Zvečer sta šla s fanti, svojimi znanci v krčmo. Pozno ponoči sta krenila po stezi skozi temni gozd in hotela mimo onega brezdna k mojemu sosеду, kjer so bile tam tri krasne punce. Tudi drugi fantje so šli za njima, ko so pa prišli do sosedovih punc, ni bilo financev tam. Tudi drugi dan ju ni bilo domov. Njih sorodniki so jeli povpraševati po njiju in ju iskati. Vsak dan jih je skrbelo huje; toda vse povpraševanje in iskanje je bilo zastoj. Šli so na njiju službeno postajo, tudi tukaj ni bilo nobenega. Finančna straža in žandarji, vsi so ju iskali cel teden. Nihče ni govoril o drugem kakor o pogrešanih dveh financih. V nedeljo potem je šlo več občanov od maše mimo tistega strašnega prepada. Domenili so se, da ga izmerijo, kako je globoko. Dobili so vrvi (za seno vezati), privezali kamen na konec in spuščali počasi v brezdno. Dvainštirideset seznjev vrvi je šlo v globočino. Ko kamen ni več vlekel, so ga začeli vleči kvišku. Možje so trdili, da se je nekaj prijelo vrvi in da je sedaj dvajsetkrat težja kakor prej. Nekateri so domnevali, da se je eden ponesrečenih prijel za vrv, drugi, da sta financa dala znamenje itd., dokler ni bil kamen na vrhu. Na konec vrvi je bil privezan moker, okolo 3 m dolg in 6—7 cm debel bukov vrh. Na njem smo dobili mnogo človeških las. Vedeli smo zatorej, da sta financa v prepadu, ali nihče ni mogel dognati, ali sta živa ali mrtva.

Čez pol ure je vedela že vsa občina, da sta financa padla v polšje brezdno. Kmalu so začeli prihajati tja ljudje: do večera jih je bilo tam več sto. Prihajali in odhajali so celo noč, tudi iz vasi, oddaljenih več ur hoda. Zakurili so velike ognje. Cerkvene luči so gorele okoli prepada. Tudi v brezdno so spustili blagoslovljeno luč. Jokanje, žalovanje in vzdihovanje ni prenehalo do jutra. To je bilo nekaj strašnega sredi starega temnega gozda. Ker ni bilo ne priprav, ne ljudi za tako delo, so šele popoldne privlekli ponesrečena mladeniča iz črne globočine in ju odnesli z velikanskim spremstvom. Brezdno so zagradili še tisti dan z lesom. Rajnikoma pa so postavili tam velik križ, ki še stoji ondakaj Tisto jesen (1866) sem ulovil z malim trudom mnogo polhov iz onega brezdna.

Zajec.

Zajce sem lovil s psi (braki) pa zasledoval po snegu. Ako nisem ustrelil na snegu zasledovanega zajca, sem odvezal psa in ga izpustil za njim. Na čakalu sem jih ustrelil malo. Na zajčji lov sem hodil navadno zjutraj ob dnevi — pozno ali popoldne nikoli. Zjutraj je rosa in sled svež, zato dobi pes zajca kmalu; pozneje in popoldan se mora pes dovolj truditi, preden ga spodi. Odvedel sem psa v kraj, kjer se mi je dozdevalo, da leži zajec. Najkasneje v eni uri je bil zajec v torbi. V goščavi, strmadi in na grdem svetu je za zajčji lov le brak. Ko je gonil pes, sem sedel in čakal. Po lovu sem prav redkokdaj šel na drugega zajca. Psa sem privezal na vrvi in šel v gozdarsko službo.

Največje težave delajo psu ovce, živina pa tudi ljudje; tam izgubi najboljši pes sled in pride le z velikim trudom in težavo dalje. Brak, ki goni dolgo, je le za enega, kvečemu za dva lovca. Dobrih psov brez napake je le malo. Jaz sem imel le dvoje brakov, ki sem ju prišteval dobrim. Dobrega psa nisem nikoli vzel na veliki lov. Na velikem lovu se dobri braki pokvarijo. Takega psa moraš na lovišču vselej čakati, dokler ne pride, potem ga takoj priveži in ga ne izpuščaj po lovišču, ako ni treba. Pa tudi doma mora biti zmerom privezan na primernem kraju. Zjutraj pred lovom je najbolje, da pes dobi le malo hrane. Zlasti pa pazi, da na lovu ne dobi pes nič od ustreljene divjačine.

Nekoč sem imel zraven prav dobrega psa tudi lenuha. Z njima sem šel zjutraj na zajčji lov. Kakor vselej, sem pridnega vodil privezanega, za lenuha se ni bilo bati. Ko sem dospel na zajčji kraj, sem odvezal pridnega. Tekel je v hrib po goščavi. Lenuh pa se je valjal po tleh, brskal z zadnjimi nogami zemljo, se praskal po životu in lovil bolhe. Nič ni hotel slišati mojih opominov, naj gre iskat zajca. Pridni v goščavi je večkrat bevknil in spodil zajca. Ko je slišal lenuh, da pridni tovariš goni zajca, je bil takoj pri njem z namenom, da bi požrl zajca. Ker sta psa gnala zajca okolo hriba, nisem vedel, kaj kaj delata. Čez četrtrinko ure je pritekel pridni k meni in dal običajno znamenje, da je ulovil zajca. Šel sem za psom. Za hribom, na lepi senožeti, je bil naložen voz stelje. Vprežena sta bila dva voła. Dva moža sta s kamnom podila leneta od voza. Ko je lene videl mene, je bil voznikoma še bolj nadležen; skočil je kar na voz in kopal po stelji. Mož sta rekla: „Da psa ne bi raztrgala ujetega zajca, sva jima ga vzela in dejala na voz, da bi vam ga poslala domov. Ali ta vražji pes ni dopustil, da bi peljal voz odtod.“ Lenuh je delal voznikoma tako silo zato, da bi dobil in požrl zajca.

Enako se je pregrešil lenuh večkrat: kadar je pridni pes ujel zajca in prišel to naznanjat meni, je pa pogoltnil lenuh zajca, ali pa skrnil, če mu je kaj ostalo. Skrite ostanke je vselej našel pridni pes.

Lepega jesenskega jutra, ko je že sijalo solnce, sem na vrtu svojega stanovanja odvezal svojega dobrega psa. Tekel je v hrib iskat zajca po goščavi, jaz sem pa šel k velikemu čebelnjaku, koder je čebelar trgal med in izbiral panje za prihodnje leto. Napolnil je bil posode z več centi medu, pa tudi nekaj praznih panjev je bilo razmetanih naokoli. Ko je zavriskal moj pes na hribu, sem se postavil na čakalo. Vkratkem je prignal zajca v nižavo in ga lovil tam okrog. Zajec ni mogel dobiti nobenega zavetja. Povsodi ga je izvohal pes. Čebelar, strasten lovec, je popustil svoje nujno delo, sedel na kamen poleg uljnjaka in gledal psa, kako neusmiljeno preganja zajca. Ko je zajec pribežal mimo uljnjaka, so ga napadle še razburjene čebele. Skočil je v prazen panj. V tem ulju se je tiščal, če tudi so ga pikale čebele. Pes je pritekel hitro za zajcem. Toda čebele so napadle tudi njega s tako silo, da je moral vselej bežati, kadar se je bil približal čebelnjaku. Čebelorejec je poklical mene in konec je bilo komediji.

V poledici in v visokem snegu je zajec velik revež: malo ali nič si ne more pomagati proti svojemu sovražniku. Ob takih prilikah končajo neusmiljeni ljudje mnogo zajcev in srn. Hvala Bogu, da so le redki taki slučajji.

Nekaj takega se je dogodilo pred več desetletji na Primorskem, v prav ozki, nad uro dolgi dolini. Po njeni sredi so bili mali hrbti, ki so delili male dolinice. V teh dolinicah so imeli posestniki vrte, zelnike, repišča itd. Ondukaj je pozimi hodila ponoči divjačina obirat kocene odsekanega kapusa in iskat ostanke repe in korenja. Po dolini je peljala lepa deželna cesta. Z veliko težavo sem konec novembra prišel po žlebu v dolino, pa tudi cesta je bila že gladka in opolzla. Ob cesti je bila krčma; stopil sem noter, da se nekoliko odpočijem in okrepčam. V gostilnici je bilo dosti ljudi, ki zaradi gololedice niso mogli naprej. Bilo je že pozno, ali ob polni luni nad tanko meglo se je videlo vseeno daleč; rosilo je iz megle, mraz je bilo pa tako, da je vse ledenelo. Ljudje so se vračali proti mestu. Zadnji popotniki, ki so prišli za mano v krčmo, so pripovedovali, da so videli petnajst do petindvajset zajcev pod cesto v malih dolinicah; da nobeden ne more vun; do pol doline da se zažene, pa se podrsa nazaj; kdor bi imel krampeže na škornjih, bi polovil izlahka vse . . .

Ker sem bil blizu doma, sem šel in si navezal krampeže (dereze). Nisem hodil dolgo in že sem videl med hišami male doline dvoje zajcev, ki sta ju zalezovala dva grešnika. Šel sem v dolinico na vrt in ustrelil obadva zajca. Krenil sem uro daleč po cesti in videl sem

še devet posameznih zajcev v dolinici. Vsak se je zaganjal na vso moč, da bi ubežal, ali vselej se je pridrsal nazaj. Potem se je vreme izboljšalo, ledena skorja se je začela tajati, in nazaj grede nisem več videl vseh devet zajcev. Uro pozneje je bila vsa divjačina v nižavi prosta. Drugi dan so dobili mnogo zajcev in srn ubitih, večinoma na drugem lovišču.

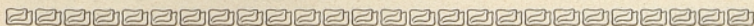
Huda prede srnam in zajcem tudi v visokem snegu. Brezvestni lovci, divji lovci in pa drugi zlikovci uničijo ob taki priliki divjačino do zadnje dlake in se nič ne brigajo zato, če je takrat pravi čas lova ali ne. Pravi lovec gotovo ne bo streljal ubogih ujetnikov, akotudi bi se mu obetal lep dobiček. Tudi psi, volkovi, lisice, kune delajo ob takih prilikah strašno škodo.

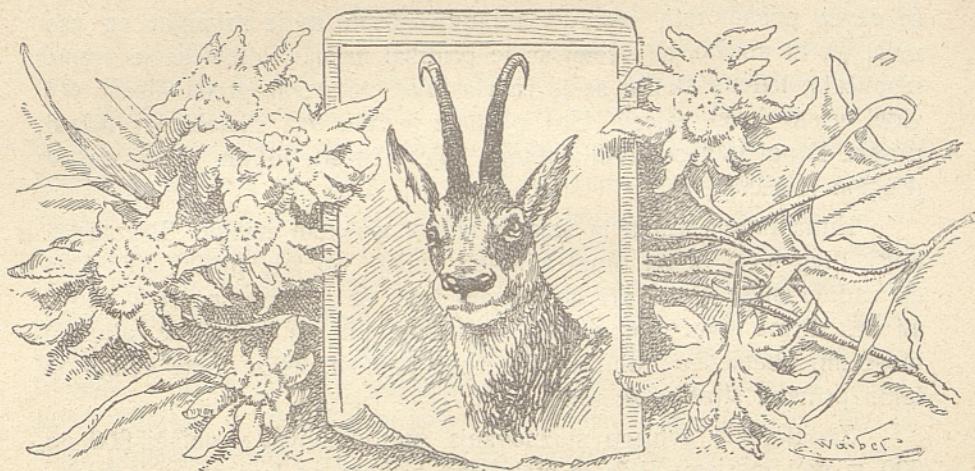
Zadnja leta svojega službovanja sem stanoval v občini 800 do 900 *m* nad morjem. Hiša je stala pod hribom na lepi ravnini, odkoder se je videlo daleč naokoli. Neko zimo je bil zapadel več metrov visok sneg. Mehak je ostal okoli 14 dni, da ni bilo mogoče stopiti iz hiše brez kramljev (Schneereifen) ali brez smučev. Kaka dva streljaja od hiše je bil mal hribček, obrasel z leskovim in bukovim grmovjem, katerega je bilo videti prav malo iz snega. Izpred hiše sem videl v tistem grmovju sled nekoliko skokov v mehkem snegu. Kaj neki more to biti? Navezal sem si smuče in drsal na omenjeni hribček. Ondi je bil zamet visok tri do štiri metre. V tem snegu je bil zajec; izpodkopaval je sneg in iskal živeža. Sneg je ležal samo na grmovju hribčka. Zajec je bil že napravil predore vse križema in tudi več lukenj (vrat) na zrak. Ko sem pokukal v prerov, sem videl starega zajca — naglo je skočil v drug tunel. Šel sem domov in prinesel zajcu iz hrana boljše hrane, kakor je bilo leskovo in bukovno grmovje. Štirinajst dni sem opazoval tega zajca. Vsako noč je zajec naredil par skokov iz luknje, da bi pogledal, če je sneg še mehak. In vsakokrat se je vrnil v predore. Petnajsti dan je začelo deževati; ponoči se je ujasnilo; utrdil se je sneg in zajec je šel iz tunela. Kaj takega sem opažal večkrat.

(Dalje prih.)

Ponatisi ali posnetki brez navedbe vira niso dovoljeni.

Iz lovskega oprtnika

Tekme frmačev letos ne bo. Priglašeni so bili samo 3 novi psi. Za prihodnje leto pa je zagotovljena večja udeležba.

Petje divjega petelina — jeseni. Ko sem dne 4. oktobra t. l. ob $3\frac{1}{4}$ zjutraj (mirnega in mrzlega jutra po dežju) klical hostne jerebe, sem slišal za Vragovcem peti petelina. Pel je skoraj do sedmih jako zdržema. Kakor sem sodil po pokanju, je moral biti starec. Žal, da nisem zaradi velike goščave mogel priti do njega. Jako rad bi bil videl ta redki in krasni prizor jeseni. Škripanja nisem slišal zaradi oddaljenosti, pač pa sem slišal, ko se je enkrat prestavil in se ob tem močno zadr. Lovski pozdrav!

Medvode, 6. oktobra 1911.

Fran Klemenc.

Pasji zarod v jazbini. V Družinski vasi na Dolenjskem ima veleposestnik in gostilničar g. Florijan Zorko petletno brako „Ščko“. Ta psica je letos vrгла mladiče v gozdu in sicer v jazbini, pol ure od hiše. Ako se je človek bližal temu rovu, je čul globoko pod zemljo tanko lajanje mladičev. Mati psica je bila navadno pri domu in je dvakrat ali trikrat na dan obiskala svoje mlade. Radoveden sem, če je kdo drug tudi kdaj opazil kaj takega.

A. P.

Jesenska selitev golobov. Novomeški lovci, ki so se 12. oktobra peljali na lov na Gorjance, so imeli lepo priliko, opazovati selitev divjih golobov v južne kraje. Videli so ob polusedmih zjutraj tropo golobov, letočih precej visoko in z veliko hitrostjo v smeri proti morju. Takoj za to jato je sledila druga, tretja itd., v teku četrte ure, okoli 25 trop. Jate so bile različne; bilo je po 50 do 300 golobov v eni tropi.

A. P.

Kako vzdrži zajec v ložu. Prve dni letošnjega septembra je lovil g. Josip Šmid iz Škofje Loke z dvema gospodoma malo divjačino na prodir ob reki Sori. Stal je med malimi grmi, se oziral za svojim frmačem in ugledal prav tik sebe zajca v ložu. Ker pa je bil zajec pred njegovimi nogami, je bilo streljanje izključeno; zato se je lovec iztegnil, zagrabil uhača za uhlje in ga pokazal gospodoma sosedoma. Ker pa je zajček jokal tako milo, so sklenili, da mu vrnejo zlato svobodo. Vsi mislijo, da se ne bo dal nikdar več prijeti za ušesa, ampak jih bo dal najbrže odrezati.

Jože Zevnik.

Kako je frmačka lovila lisjaka. Sredi septembra je šel g. Fran Klemenc, načelnik lovske družbe v Medvodah, v bližnji gozd klicat jerebe. S sabo je vzel tudi svojo frmačko „Ilko“. Na ugodnem kraju zapiska parkrat na mačjo kost. Jereb se je začel takoj oglašati, toda ni se premaknil s svojega mesta. Ker je bil tako blizu, ga je izkušal g. Klemenc zalesti kar tako in se jel prav oprezno plaziti proti poti, poleg katere se je oglašal jereb. Ko je pa storil par korakov, je smuknil lisjak s poti navzdol. »Ilka« je planila za njim ter ga po dveh skokih zagrabila za hrbet. Ker pa je bila pod potjo velika strmina, sta se valila oba po bregu navzdol. Zviti lisjak pa je porabil priliko, ko ga je frmačka malo izpustila med prekucevanjem. Skočil je v bližnjo nepristopno goščo ter rešil svoje kosti pred Ilkinimi zobmi. Lisjak je bil pač v bližini začul jerebov klic ter se priplazil blizu in čakal svoje pečenke. Jereb je lisjaka gotovo dobro videl, zato se ni ganil z svojega mesta. — Vesel lovski pozdrav!

Rakovnik, dne 13. oktobra 1911.

Jože Zevnik.

Zajci. Nikdar še nisem opazil, da bi se bili narodili zajci tako pozno kakor letos. Moj pes Špion ima lepo navado, da mi donese na vsakem lovu skoraj prav malega zajčka, seve mrtvega. Tudi lani mi je prinesel, ponosno mahaje z repom, še 16. septembra tako rokavico, letos pa gotovo že cel tucat mladičkov, zadnjega dne 28. septembra. Da so se rodili tako pozno, prisojam dolgoletni suši poletni. Ako bi se to pojavljalo redno vsako leto, bi dokazal lovcem, da je prezgodaj loviti zajce že od 1. septembra. Nebroj zajčjega zaroda uničijo izpuščeni braki, ne da bi tega opazili lovci!

Višnjan.

Opomba: Pravi lovec ne prične prej loviti, zlasti ne z braki, dokler se ni preveril, da so zajci zadosti odrasli, akotudi lovski zakon dovoljuje lov že prej. Tudi naj izkuša psa izučiti tako, da prinaša živali žive.

Urednik.

Skobec (Astur nisus) in vrana. Preteklo soboto sem ob dveh popoldne, gredoč iz rateške šole proti farni cerkvi, opazil, kako se vrana zaganja v ujedo. Bil je skobec, ki je bežal pred vrano. Nekaj je imel v krempljih. Ko ga prižene do deželne ceste, krene vrana nazaj, skobec pa spusti iz krempljev ravno pred mene ptička, samico ščinkavko. Ali si je morda vrana hotela priboriti plen skobca ali kaj?

Z.

Divje race. Poslednja povodenj dne 6. oktobra je preplavila rateške Ledine na jugu vasi tik državne železnice. Ledine so presihajoč svet — cerkniško jezero v miniaturi. Zdaj se vozi po vodni gladini kar troje trop divjih rac, po številu gotovo čez petdeset. Včasih se dvignejo ter odlete k izviru Save Dolinke ter se zopet vrnejo.

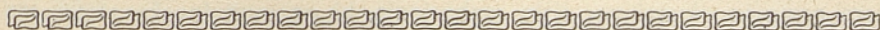
Z.

Lastovice so zapustile dne 24. septembra skrajnji sever vojvodine Kranjske. Spomladi so prve prišle 18. aprila.

Z.

Medvedi. Te dni je bila blizu Male gore pri Kočevju ustreljena medvedka, mladenič pa težko ranjen. Tehtala je 90 kg. Letos je slediti okrog Kočevja in Ribnice v več krajih medvede. Škoda je le to, da nanje streljajo brez premisleka tako, da zver le obstreje. To ni lovsko, ker medved je kralj naših gozdov in ne zasluži, da ga tako preganjajo; posebno nelovsko je streljati na mladiča. Mi takim lovcem ne moremo klicati: lovski nazdar!

Težek gams. V lovišču občine begunjske na Gorenjskem je padel dne 10 okt. t. l. gams, ki ni tehtal nič manj ko 50 kg. Ustrelil ga je tovarnar Jaha iz Gradca. Gamsbart je vreden 100 K. Roglji starca niso bili bogve kako visoki, toda sila debeli in smolnati. Lovski nazdar!

Matevževa osveta.

Spisal Juraj Lubič.

Ucmanovéga Tončka tam gori na Pangerč grmu so imeli ljudje za velikega poštenjaka. Saj je tudi bil, samo večkrat ga je zmanjkalo na večer, pa so vsi vedeli, kam zahaja, pa nihče ni hotel tega povedati. Neštetokrat so povpraševali orožniki po njem, tudi so stikali po njegovi hiši, ali, Bog ve, on ni imel nobene puške, niti trohice streliva, tudi nobene dlake zajčje — nič prav nič niso našli nikdar pri njem.

O, pa vendar ni bil brez vsega tega. Večkrat je bil zajčje pečenke sit kakor najemnik lova. Kupoval pa zajcev ni, ha, ko jih je dobival tako poceni, kolikor jih je le hotel.

Tam doli pod svojo bajto je imel svojo „orožarnico“. No, bila je res velika, zato je pa tudi ni bilo videti od nikoder. Saj Tonček je razumel ta posel. Dobro ped pod zemljo, v skritem jarku, si je bil zakopal skrinjico, koder je bil spravil tiste tri dele svojega pihalnika pa zalogo streliva. Vse skupaj je pokril z debelo plastjo mahu in nametal še nekaj kamna in hrastove trohljadi. No, pa naj išče še tako prebrisan oko postave tam okrog — našlo ne bo nič.

Pa kako je znal streljati ta hudimanov Tonček! Smešno bi bilo trditi, da je on pomeril kdaj zama. Zato mu je pa zavidal Lužarjev Matevž tako neizrečeno. Jojmene, da bi on znal tako, pa kaj tako, da bi le sploh znal streljati, vsaj enega zajčka da bi prevrnil v svojem življenju, večjega veselja si ni mogel misliti. Kolikokrat je prosil soseda Tončka, naj mu razloži skrivnosti strelne umetnosti, ali, kaj pa mislite! Tonček ni bil malo ponosen, v odgovor ga je premeril z uničujočim pogledom, tako da je zapeklo Matevža v dno duše.

Matevž je Tončka mnogokrat zalezoval po njegovih junaških potih. Dobro je vedel za njegovo „orožarnico“ in marsikateri zajček je izdihnil takorekoč pred njegovimi očmi. Saj je Tončka opazoval izza grma in okušal vse tisto razburjenje, ki ga nudi lovska strast.

Sam pa le ni mogel poizkusiti, kdo mu bo dal puško, siromaku! Pa tudi bal se je puške, ko ni znal z njo ravnati. Pravijo, da se sproži puška včasi sama, če pritisne hudoba zraven. Hu, tega pa ne! Naučiti bi se moral prej, kako je ravnati s puško. Pa kdo ga bo učil? Nihče ni maral zanj, imeli so ga za bebca. On pa je vendar tako hrepenel po streljanju! Ti grdi ljudje!

Včasi ga je obhajala maščevalna misel. Kaj, ako bi lepega dne povedal orožniku vse, kar ve o tem ošabnem Tončku? — O, ne, ne, saj ne bo povedal, ne! Gotovo bi mu premikastil Tonček kosti tako, da bi druga iskala druge. On je jak, pa Matevž! Beži no, kar miruj, da že za misel samo ne dobiš gorkega plačila.

In res je miroval Matevž. Pa ne dolgo.

Tonček se je bil nekoč izpozabil, pa je Matevža nekoliko obrcal čisto brez povoda. Tega pa Matevž res ni mogel preboleti. In kuhalo se je nekaj v njegovem srcu.

Tam pod Pangerč grmom je lepa soteska. Precej strma, neobrasla reber podpira Kukovo goro, na vrhu pa je lep bukov in kostanjev gozd, obkrožen z leščevjem in robidovjem.

Tam v nižavi je podrl Tonček že večkrat zajca, ki je bil prišvedral po rebri. In tudi sedaj preži Tonček, glej ga tamle za ograjo! Natanko ve, kdaj bo primahal zajec in skozi katero vrzel.

Že se temni, zajčka pa še ni. Nič ne de, saj imamo dobre oči . . .

Sedajle pa bo. Tamle se premika temna senca od vrha doli, skok za skokom, počasi, premišljeno.

„Bummm!“ se razlega po gorovju in celo sv. Miklavž tam gori na vrhu odgovarja nekako nejevoljno. Tonček pa hiti na reber, pobirat svoj plen. Nikomur ni zaupati, te neumne puške so tako glasne, kakor bi nalašč klicale po orožnikih in lovskih čuvajih. Človek mora urno opraviti pa je — ha, saj ga dosedaj še niso zalotili, pa ga tudi ne bodo, njega že ne! Tista kriva kost pod njegovim hišnim pragom ni kar tako.

Tonček išče in išče. Zajca ni nikjer. I, saj je vendar videl, da je pal, naprej pa tudi ni tekel.

Ko tako išče, se priplazi Matevž od vrha doli.

„Kaj si ga?“ vpraša Tončka mirno.

„Kaj pa ti todkaj vohuniš!“ se zadere Tonček. „Mar si že pozabil, kaj je bilo zadnjič?“

„O, nisem pozabil, ne,“ odgovarja Matevž z nenavadnim pogumom. „Pa izprehajam se vendar lahko, koder me veseli. Vprašam te le, kaj iščeš —“

„Morda vendar zajca! Kaj misliš, da streljam v tarčo tebi na čast. — Ravno tukaj je obležal, pa ga ni!“

„Ali je morebiti tole?“

Matevž pobere svinjski mehur, ki se iz njega izcedi še nekaj vode.

Pripravil si je namreč ta mehur, ga do dveh tretjin napolnil z vodo in prevezal čvrsto na koncu pa ga spustil z vrha proti Tončku. Ker se je voda v njem prelivala iz nega konca v drugega, je mehur prevračal kozolcé po strmini in je bilo v poznem mraku videti, kakor bi skakala žival nizdolu. In to žival je ubil hrabri Tonček.

En sam pogled na mehur je zadostoval, da je Tonček uvidel, kako sramotno ga je potegnil Matevž. Nak, kaj takega pa še ne! Pa ta pokveka Matevžasta! Kar zaplamtelo mu je v duši. V tistem hipu pa je tudi že počila strahovita zaušnica na licu siromaka Matevža, tako da se je zdramila cela sveta Gora daleč tam gori iz spanja, Matevž pa se je težko pobiral po tleh. Mislil si je sicer, tako gorke še nisem dobil, rekel pa ni nič, saj je vedel, da mu prihodnji trenutek prinese zadoščenje.

Doli v soteski so bili že trije. Matevž bi se bil prav rad od srca smejal, toda ob enem samem Tončkovem pogledu mu je srce zdrknilo kar doli do kolen.

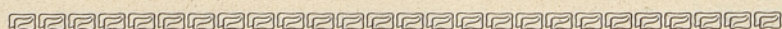
Da je vprizoril vse Matevž, o tem Tonček ni dvomil niti za trenutek. Zato ga je strašansko peklo, ko je moral svojo puško izročiti orožniku, ki mu je bil oblastno stopil pred oči. Pa to bi Tonček še prenesel na vse zadnje, ali, da je Matevž svoje izdajstvo združil s takim nepopisnim sramotenjem, da bo šlo po vsej vasi od ust do ust: „Tonček je ustrelil svinjski mehur“ — nak, rajši bi se pogreznil v zemljo.

Da je bil lonček poln, je Matevž razkril tudi Tončkovo „orožarnico“ tako mimogrede, potem pa je s posebno vnemo pokazal orožniku v sosedovo klet, kjer je imel Tonček celo zalogo zajčjih in lisičjih kož, pred posvetno oblastjo dobro skrito v — vinskem sodu.

Orožnik in Tonček in puška in strelivo in skrinjica in zajčje ter lisičje kože — vse skupaj je šlo nemudoma v tisto hišo v Novem mestu, kjer režejo kruh pravice.

Ali Matevž je uvidel, kako zlo je učinil Tončku, in pričelo ga je skrbeti. Kar spat mu ni dalo več. Bal se je izdatnega plačila.

Ko je izvedel, da bo Tonček moral par tednov živeti ob ričetu, je nekoliko odleglo Matevžu. Vsega njegovega strahu in težke vesti pa je bilo konec, ko se je po vasi raznesla vest, da je umrl Tonček za pljučnico, še preden je prestal svojo kazen.

RIBARSTVO

Odgovor ribarskega okrajnega odbora za Kranjsko.

Slavnemu uredništvu Lovca.

V štev. 8. II. letnika stoji za poročilom o poškodovanju rib v Ljubljani po strupeni tekočini iz vevške tovarne: „Tukaj ima ribarski odbor priliko za izboljšanje ribarstva. Ribarski odbor bi se moral malo ganiti, vprašati c. kr. okrajno glavarstvo, zakaj ne vpoštevata zakona, merodajnega za vse! Ali velja nemara ta zakon le za preproste domače ribiče, za tuje bogataše pa ne?“

Na to opombo in ta vprašanja naj sl. uredništvo blagovoli objaviti sledeči odgovor v dokaz, kako in kolikokrat se je ribarski odbor ganil radi pokončavanja rib s strupeno tvarino iz industrijskih naprav.

Največ škode je zakrivilo klorovo apno. Rabi se v tovarnah za belilo, tako tudi v tovarni na Vevčem in v Goričanah. Za vodno živalstvo je klorovo apno silen strup, ker sta $2\frac{1}{2}$ litra v 10 kubičnih metrih (10.000 litrih) vode ribam že usmrtljiva.

Najhuje je bila prizadeta Ljubljana pod Vevčem in od njenega ustja naprej tudi Sava, ribarski okraj Zalog in Kresnice.

1. Na ovadbo rib. zakupnika, da je 23. in 29. marca l. 1897. poginilo v okraju zaloškem obilo rib vsled belila, izpuščenega iz vevške tovarne, je rib. odbor vložil 1. aprila istega leta pritožbo na pristojno c. kr. glavarstvo in državno pravdnštvo. Rib. odbor o tem nima nadaljnjih aktov, pri pristojnem glavarstvu jih na zahtevo ni bilo dobiti v pogled.

2. Na ovadbo istega zakupnika o velikem zastrupljenju rib z belilom iz vevške tovarne dne 7. okt. 1904 je rib. odbor po zaslišanju prič samovidcev vložil pritožbo na pristojno c. kr. glavarstvo, ki je odredilo obravnavo na dan 19. novembra, kjer je prisostoval zastopnik rib. odbora. Komisija je dognala, da je pritisk klorove vode izrinil zamašek iz cevi, ki se skozi njo spuščajo gosti apneni ostanki iz velike krnice (Bassin) v jamo, odkoder se ostanki odvajajo sproti na polje. V krnici ali jarinu je bilo dokaj belila; jama je bila majhna in hitro zalita in iz te se je iztekal strup neposredno v reko. Tovarničnemu vodstvu se je zaukazalo po načrtu c. kr. državnega tehnika,

zavarovati zamašek, in vodja tovarne je izjavil, da se hoče domeniti z ribarskim opravičencem za odškodnino.

3. Vloga rib. odbora dne 23. jan. 1905 na pristojno c. kr. glavarstvo o ponovnem zastrupljenju rib iz vevške tovarne ponoči od 20. na 21. jan. istega leta. Na poročilo orožništva jo izroči c. kr. glavarstvo 28. jan. državnemu pravdništvu, ki 10. marca i. l. ustavi postopanje do zasledbe storilcev. Dne 10. aprila i. l. poroča vevška tovarna, da je razpisana nagrada 100 K za zasledbo storilca ostala brez uspeha. C. kr. glavarstvo poroča dne 14. aprila 1905, da nima podlage za nadaljnje postopanje.

4. Dne 24. marca 1906 pozivlja rib. odbor orožništvo na Vevčem, naj poroča o novem zastrupljenju rib, ki se je pred kratkim dogodilo iz vevške tovarne. Dne 28. marca i. l. poroča orožništvo potom deželnega orožniškega poveljstva c. kr. glavarstvu, da so 6. febr. i. l. popravljali na mostu čez Ljubljanico cevi, po katerih se črepa ali pumpa kloroapnena voda iz „Janezije“ z levega brega na desni breg reke v tovarno in da je ušlo „nekaj belila“ tudi v Ljubljanico.

5. Na pritožbo zakupnika v rib. okraju kresniškem dne 6. avg. 1906, da so bile 2. avg. i. l. ribe zopet zastrupljene s klorovim apnom iz vevške tovarne, zahteva rib. odbor poročila od vevške orožniške postaje. Ta naznani dne 14. avg. c. kr. glavarstvu, da je 1. avg. od 3. do 4. zjutraj delavcu Anžiču, ko se je malo odstranil, ušlo „nekaj malega“ klorovega apna v Ljubljanico čez prag; da je moralo dalj časa uhajati do preplave 26 cm visokega praga v dotičnem prostoru.

E št. 252. — C. kr. okrajno glavarstvo v Ljubljani.

Ribarski odbor zahteva 8. jan. 1907 uradnega posredovanja za bolj varno in zanesljivo ureditev in nadzorovanje naprav za klorovo apno, posebno tudi, kolikor se tiče delavcev.

6. Ponoči od 3. na 4. sept. 1907, je ušlo zopet klorovega apna iz vevškega jarina v reko. — Orožniško poročilo o tem je pri okr. glavarstvu z dne 10. sept. — Na to zahteva ribarski odbor 17. septembra i. l. v resnici strogih odredb za varnost rib, ker je sicer popolno upostošenje ribjih voda neizogibno. Rib. odbor se obenem pritoži na dež. orožniško poveljstvo radi netočnih in zastrupljenja rib omiljujočih poročil.

Ker je rib. odbor čul od več strani o posebno velikem oškodovanju rib, je naročil 2. oktobra svojemu tajniku, naj preišče stvar kar najtemeljiteje. Ta preiskava se je vršila 3. oktobra na licu mesta s poizvedbo pri samovidcih in nabiralcih mrtvih in omamljenih rib in s preiskavo vodnega maloživalstva, ki je za strup pravtako ali pa še bolj občutljivo kakor ribe. Preteklo je od katastrofe mesec dni in pri ribah so bili zabrisani vsi nasledki, toda voda je ostala medtem v

Lovski koledar za mesec november.

V lovopustu so:

Na Goriškem in v Istri:

Divji kozliček, divja kozica, srnjaček, srnica; divji petelin, divja kokoš, ruševce, ruševka;

Na Koroškem:

Samec, samica in mladiči kozorogovi; divji kozliček, divja kozica; srna, srnjaček, srnica; divji petelin, divja kokoš, ruševce, ruševka.

Na Kranjskem:

Jelen, damjak (lanjec); divji petelin, divja kokoš, ruševce in ruševka.

Na Štajerskem:

Jelen; divji petelin, divja kokoš, ruševce in ruševka.

V Trstu:

Divja koza, divji kozliček, divja kozica; srnjaček, srnica; divji petelin, divja kokoš, ruševce in ruševka.

Ribarski koledar za mesec november.

Loviti se ne smejo:

Na Goriškem:

Postrvska plemena in pa raki.

Na Koroškem:

Glavatice (jezerske postrvi), potočne, zlate in gorske postrvi, potočni rak in koščak.

Na Kranjskem:

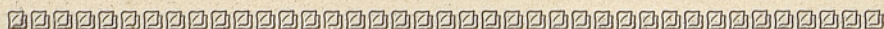
Postrvska plemena, ki se drste pozimi, to je potočne in jezerske postrvi, in pa potočne zlatarčice; žlahtni raki ali jelševci (izvzemši koščake.)

Na Štajerskem:

Potočna postrv, losos in potočni raki.

Opomba. Za Istro in Trst z okolico ni nikakih ribarskopравnih določb.

Tiskovna napaka. Na str. XXXIX. v 12. vrsti od zgoraj čitaj „od 16. oktobra ne pa „od 1. oktobra“.

§ 15.

Strelnina se plačuje le lovskim paznikom in pomočnikom tako, kakor je označeno spodaj.

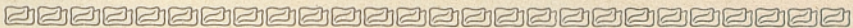
Udje in po njih vabljeni gostje imajo pravico do rogov po njih ustreljenih srnjakov ali divjih kozlov, do divjega petelina pa imajo popolno pravico.

Oznamek strelnine:

Kuna po zimi	K 6—	po leti	K 3—
Lisica	„	„	„ 3—	„ 2—
Vidra			„ 6—
Jastreb			„ 0.50
Vrana			„ 0.20
Sraka			„ 0.20
Mačka			„ 0.50
Pes			„ 1—
Srna	kilogram		„ 0.20
Zajec	komad		„ 0.60
Gozdni jerebi	„		„ 0.50
Poljski	„	„		„ 0.40
Raca	„		„ 0.50
Kljunači	„		„ 0.50

Gonjači dobe za vsak lov po 2 K odškodnine, strelnine pa nobene.

Odbor.

MALA OZNANILA.

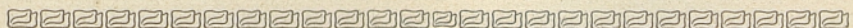
Sprejme se takoj zdrav, močan in neustrašen lovski čuvaj, ki bi imel čuvati lovišče 20 tisoč jutrov. Pretežna večina tega lovišča je polje, drugo gozdovi, kraj lepega slavonskega mesta. Reflektanti z gozdarskim in lovskim izpitom in oženjeni imajo prednost. Pogoj je znanje enega slovanskih jezikov. — Ponudbe je vpslati na „Slov. lovsko društvo“ v Ljubljani.

Brak, 1 1/2 leta star, bele barve, črnolisast, izvrsten gonjač, se proda po primerni ceni — le lovcem. Več pove iz vljudnosti Karol Tušek, lovec v Hrastniku.

Naprodaj je frmač, čistokrven, jako lep, nemške pasme, kratkodlak, sedem mesecev star. Ogleda se lahko pri I. Rozmanu v Ljubljani, Stros Mayerjeva ul. 1.

Naprodaj je radi premestitve enoleten angleški pointer pristne pasme, nepokvarjen. — Emil Durini, trgovec, Rudolfovo.

Meseca novembra bomo začeli izterjovati zaostalo naročnino s poštno-naročilnimi listi.

Pogin roparicam!

Najuspešnejše sredstvo za zastrupljanje lisic in drugih roparic je — **stihnin**. Če ga prav uporabljáš, je uspeh zajamčen. Ta izredno hudi strup, kakor tudi **arzenik** in **arzenikovo milo**, ki ga rabijo entomologi, ter vsi drugi v tehnične namene služeči strupi se dobivajo proti izkazu oblastvenega dovoljenja pri

„**ADRIJI**“,

drogeriji in koncesijonirani prodajalnici strupov,
v Ljubljani, Šelenburgova ul. 5.

Dobe se tudi nalašč za lisice prikrojene kroglice!

Žive zajce, fazane, jerebice, uharice

za lov v kolibah, potem vsakovrstno živo divjačino priznano
najboljše in najmočnejše kakovosti oddaja

F. Živse nasl., Pilz, izvoz divjačine, Tropava.

Kupuje vsakovrstne živali in živo divjačino.

Najstarejša češka trgovina s kožami

F. VLK v PLZNU (Češko)

priporoča najfinejše potovalne in lovske kožuhe, hlače iz
ovčine in iz usnja divjih maček, ter odeje za vozove in sani.

Prevzema vsa krznarska dela!

Kupuje vse vrste kožuhovin!

Strojarnica

Vse v največji izberi in po najnižjih cenah!

Barvarnica

Izdajatelj: „Slovensko lovsko društvo“. — Odgovorni urednik: Anton Martinc.
Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani.

ALBIN SCHWEITZER

preparator in dermoplastik

v LJUBLJANI, Kapitalska ulica šte. 5

se priporoča gg. lovcem

za prepariranje vsakovrstnih živali.

Delo ceno in brez konkurence naravno!

PRIPOROČILA:

Z Vašim delom sem zadovoljen, je prav čedno.

Dr. Iv. Lovrenčič.

Gospodu Albinu Schweitzer-ju v Ljubljani.

S petelinom, ki ste mi ga nagačili, sem zelo zadovoljen.

Ljubljana, 17. marca 1909.

Stanko Rudež.

Ludovik Borovnik, puškar v Borovljah (Ferlach)

Prilporeča najmodernejše puške
za lov, dvocevke, risanice,
trocevke

Manlicher-repetirke, pripravane
za lov z najboljšim strelnim
učinkom

Manlicher-Schönauer-repetirke. Browning-pištole,
kakor pištole zistem „STEYR“, zrna 6.35 in zrna 7.65
z originalnimi cenami. — Priporoča se tudi za izdelovanje novih
kopit in novih cevi. Popravlja vsakovrstne stare puške po najnižjih cenah.

JOSIP ROJINA LJUBLJANA

Krojačnica za gospode.

Elegantne obleke.

Najnovější kroj.

Priporoča vsakovrstnih športnih, lovskih oblek in lovskih uniform.

V zalogi najfinejše, angleško, trpežno blago.

Elegantne promenadne obleke in uniforme vseh vrst.

Točna, solidna in hitra postrežba.

Cene zmerne. Postrežba točna.

JULIJA STOR

LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 5
poleg Mestne hranilnice.

Največja zaloga moških, ženskih
in otroških čevljev iz najboljših
— tovaren, domačih in tujih. —

Lovcem priporoča pristne
gojserske gorske čevlje.

Pozor g. lovci!

Za nagačanje raznovrstnih živali se priporoča

IVAN ROBIDA

v Ljubljani, Tržaška cesta št. 22.

Fina strokovnjaška izvedba. Najnižje cene. Na željo odnašam in donašam tudi sam domov; zado-
stuje naročilo z dopisnico.

Viktor Herfort, preparator,
Stanko Vrazov trg 1*

v Ljubljani poleg šenčpetrskega mostu
se priporoča za prepariranje vsakovrstnih živali.
Delo solidno in izborno. — Cene nizke.

Mnogo priznanj od različnih zavodov in
lovcev na razpologo.

Fr. Ševčik, puškar

Ljubljana

Židovska ulica št. 6.

Velika zaloga pušk in samokresov najnovejšega sistema,
lastnega izdelka, kakor tudi belgijskih, avstrijskih in čeških
strogo preizkušenih pušk z najboljšim strelnim učinkom. Posebno se priporočajo moje obširne
znane lahke trocevke s Kruppovimi cevmi in puške brez petelinov za brezdimni smodnik.
Novi! Avtomatične Browning-puške, kalib. 16 in 12, z neprekosljivim strelnim učinkom.
Avtomatične Browning- in Steier-pištole. Velika zaloga vseh lovskega potreb-
ščin po najnižjih cenah. Popravila in naročbe se izvršujejo točno in zanesljivo.

Cenovniki na zahtevo zastoj in poštnine prosto.

IV. BONAČ

Knjigoveznica, kartonaža, trgovina papirja

— pisarniških potrebščin itd. —

Ljubljana, Selenburgova ulica 5.

Vzorci in ceniki papirja na razpologo.